

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PRI ŠAMPANJCU IN ŽGANJU REŠUJEJO LJUDSTVO.

DVA ODREŠENIKA STA BILA PRILJETA.

Postave namreč prepovedujejo takšen način odraščanja.

New York, N. Y. — "Ta prebentana Volsteadova postava človeku ne dovoli, da bi svoje praznoval po svoji volji. Kakor to ni več dežela svobode," je robnat marsikateri ljudski odraščalec, ki pomaga reševati ljudstvo na demokratični konvenciji, ki je izvedel, kako sitni so prohibicionistični uradniki.

Dogodek je sicer za navadnega človeka malenkosten, ampak človek, ki je navajen vsako slavje slaviti z močno in krlepko pijačo, kakršna položiti tudi vola na tla, ako se je preveč nasrka, pa sodi drugače.

Na konvenciji demokratične stranke je bilo zelo "lušno". Razbijali in kričali so poldrugo uro, ko je bil Al Smith priporočen po Franklin D. Rooseveltu za predsedniškega kandidata demokratične stranke. Ko so pripravili McAdooja, mrkega protestanta, ni bilo takega trušča in hrupa. Bila je torej velika zmaga za vse demokrate, ki so dobri katehizirani in protikukluzski, in poraz za demokrate, ki so dobri protestanti in ne sovražijo kukluzsov. Taka zmaga se seveda praznuje. In da je slavje bolj slovesno in učinkovito, ga je treba počastiti tudi s pristno, dobro in močno kapljico, posebno če je človek tako kričal, da se mu je grlo docela posušilo.

Tako sta menda sodila občinski svetovalec Mendel iz Chicaga in njegov svak, ki živi v New Yorku. Naložila sta kovčeg pred hišo. Nikomur nista pravila, kaj je v njem. Kovčeg sta hotela odnesti k illinojski delegaciji, ki je nastanjena v hotelu Pennsylvania, da proslavi zmago. Vse je bilo pripravljeno za slavje. Delegacija je bila zbrana, počakati je bilo treba le še na prihod občinskega svetovaleca in njegovega svaka, da počasi slavnostna bomba — v podobi steklenice šampanjca.

Delegacija je seveda čakala zaenkrat in kronika ne pove, ako se je delegacija jezila in klela, ko je izvedela za usodo občinskega svetovaleca in njegovega svaka.

Občinski svetovalec in njegov svak sta hotela vprav iti prek hotelske veže, ko sta se njima približala neznanca na zelo sumljiv način.

"Kaj pa imate v kovčegu?" se je ozglasil eden neznanec.

"Vas prav nič ne briga," je odločno odgovoril občinski svetovalec in je pričel stopati prek veže.

Neznanca se nista dala odpati in eden njiju je rekel: "Briga naju, briga," in pri tem sta odšla jopiče, na prsni se je pokazalo znamenje, ki vsakega pravovernega častilca piva, vina ali žganja napolni s strahom. Sedaj sta odločno zahtevala, da občinski svetovalec in njegov svak Cavanaugh pokažeta, kaj je v kovčegu.

"Nika", sta rekla občinski svetovalec in njegov svak. Well, prohibicionistični uradnika se nista dala motiti. Vaj skupaj so odšli na policijsko postajo. In tukaj so izvedli iz kovčega dvanajst steklenic šampanjca in šest steklenic žganjskega žganja, kateremu pravijo doma v Sloveniji slivovka.

Postaviti sta morala vsak pet sto dolarjev poročstva. Eh, ali kaj poročstvo! Slavje je bilo skaženo in je šlo, rakom žvižgat.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Demokratična konvencija je še vedno pozorišče konfliktov; McAdoo je izgubil prvo bitko.

Čikaški alderman arretiran v New Yorku, ko je nosil šampanjec in žganje.

Zvezni finančni tajnik Mellon zaslišan v Meansovi aferi.

Amerika ima le eno pravo kooperativno banko.

Inosemstvo.

Opozicija v Italiji zahteva, da se Mussolini umakne popolnoma. Delavstvo počastilo spomin na Matteottija.

Ubečen fašist razgalil propagando po vsej Evropi.

MacDonald zagotovil Ameriko, da prizna sovjetsko vlado.

Velike povodnji v Rusiji.

Prav do pičice po programu.

POLITIČNI ČREDNIKI SO IZVRŠILI IMENITNO SVOJO NALOGO.

Ves Tammanitski dvorec na nogah.

New York, N. Y., 27. junija. — Politični čredniki so razumeli, da Wall Street želi, da se McAdooju pokaže, da dvomi, da bi on potegnil kot demokratični predsedniški kandidat ljudske mase za sabo. Ako McAdoo tak migljeje razume, se ne bo silil v ospredje in bo odnehal od kandidature.

Prišel je na vrsto Al Smith, da se imenuje kot predsedniški kandidat demokratične stranke. Politični čredniki so razumeli, da je zdaj napočil trenotek, da se McAdooju izbižejo predsedniške muhe iz glave. Vse je bilo pripravljeno v dvoranah in zunaj dvoranc.

Ko je Franklin D. Roosevelt dokončal svoj govor, ki je v svojem govoru priporočil Al Smitha predsedniškim kandidatom, je pričela predstava. Kakor na dan znamenje so zaigrale godbe, druge skupine so tulile na megafone, nekateri so peli, drugi kričali, mahali s rokami in rjoveli kakor sestradani levi v puščavi. Mašina je bila za izbruh "ljudske volje" dobro pripravljena.

Politični čredniki so najeli tudi tri in štiri tle stare otroke proletarskih staršev, da pomagajo pri demonstraciji. Pravilno bi seveda bilo, da bi politični čredniki dali svoje otroke v take namerne. Politični čredniki se smatrajo za boljše ljudi in otrokom se lahko zgodi kaj neprijetnega pri takih brezmišelnih komedijah in tako so služili otroci siromašnih staršev za stafažo. Trušč je bil tako velik, da so se tudi ti otroci ostrušili in so prinesli diskord v slavje, ko bi bil moral biti po sodbi političnih črednikov največji akord. Malenčki so pričeli jokati, kajti mislili so, da so zašli med divjake, ki jih žive pokro ali pa na meh odro. Očetje, ki so oddali svoje malenčke v najem, so jih skušali potolažiti, pa ni šlo. Kasneje so morali malenčke odstraniti od demonstracije, da jim strah ne zleze preveč v kosti in jih ne prično lomiti krči in metati božjast.

In tako je ta naročni trušč za Al Smitha trajal uro in pol. Politična čreda je pokazala, da ima močna pljuča, pa malo pameti.

Ves čas so pa McAdoojevi podporniki in pristaši gledali mrko na to tulečo množico, kot križarski vitezi na umiku iz Jeruzalema.

Ko je potekel določeni čas, je trušč poenjal, kakor da bi odrezal. Semintje se je oglašil še kateri politični črednik, da navduši svojo čredo in jo spravi z nova v ekstazo, ki je pozabil pogledati na uro. Kmalu se je pa zavedal, da je udaril prek določenega programa in je utihnil.

Wall Street je dosegel, kar je hotel. Povedal je, da McAdooja ne mara za kandidata, ker je izvršil nekaj neumnosti, ki bi zna le povzročiti zelo slab učinek, kadar bi ljudje oddajali glasovnice na volišču.

Kaj napravi McAdoo še ni jasno. Tudi delegatje na konvenciji ne vedo, kdo pravzaprav dobi nominacijo za predsedniškega kandidata. Temni konjički sicer lezajo iz vseh temnih kotov na oder, ampak Wall Street še ni izrekel, da je čas, da politični čredniki pokažejo, kateri konjiček je pravi.

M'ADOO IZGUBIL BITKO OB PRVEM NASKOKU.

Voditelji kukluzsovske organizacije so hudo razočarani, a katoličanom, ki jih predstavlja Smith, je pa jel rasti greben.

NEWYORSKI GOVERNER JE DOBIL 555, A M'ADOO PA 513 GLASOV.

New York, N. Y. — Zastopniki vodilnega kandidata za demokratiško nominacijo Williama G. McAdooja so izsilili ob predlogu za odgoditev konvencije seje glasovanje ter izvedli, koliko moči ima njihov kandidat.

McAdoo je bil poražen. Dobil je le 513 glasov, dočim so njegovi združeni nasprotniki spravili za newyorkškega gubernerja Smitha 555 in pol glasu skupaj.

Če predstavljajo McAdoojevi glasovi višek moči, ki je preobvlada Wilsonov zet na glasovnih za kandidate, mu nedostaja 219 glasov za dvetretjinsko večino, ki je potrebna za predsedniško nominacijo, in dvaintrideset glasov za navadno večino konvencijnih delegatov.

Izd so sprejeli George E. Brennan iz Illinois in drugi opozicijski voditelji za preizkušnjo McAdoojeve moči ter rekli, da je s tem zapečatena McAdoojeva usoda na tej konvenciji, in da bo californski kandidat kmalu izločen iz nominacijske tekme.

Ker so delegatje, ki so bili za obljubljeni McAdooju, pustili svojega kandidata na cedilu v dobrnem številu, imajo Brennan in njegovi tovariši newyorkškega gubernerja za najmočnejšega kandidata pred konvencijo in bočejo sedaj še z večjo vneto spletkariti in rovatiti proti McAdooju.

V kovačnici demokratiških izozadnikov, kamor se bodo voditelji obrnili, če doleti Smitha McAdoojeva usoda, sta najuglednejša in najzapečatenjša John W. Davis iz Zapadne Virginije in senator Ralston iz Indiane.

Kakor je šel glas med delegati, so kukluzovski voditelji, ki se mude tukaj v imenu svoje organizacije, zelo poparjeni vsled McAdoojeve poraza, in že je videti znamenje, da se pripravljajo prestopiti v tabor senatorja Ralstona. Doselej še ni nihče dejal, da bi mogel to pričakovati indianski senator.

Če je ta vest bila razširjena le za to, da bi bilo pomagano McAdooju, še ni jasno.

Do tega dogodka je prišlo po sedemurnem besedičenju in predlaganju raznih kandidatov, kakor n. pr. Al Smitha, senatorja Ralstona, bivšega senatorja Saulsburyja iz Delaware, bivšega poljedelskega tajnika Davida F. Houstona, gubernerja Jonathana Davisa iz Kansasa, gubernerja Ritchieja iz Marylanda in senatorja Ferrisa iz Michigana. Prejani dan so bili predlagani McAdoo, senator Underwood iz Alabame, senator Robinson iz Arkansasa.

David Ladd Rockwell, ki je eden izmed McAdoojevih priganjačev, je predlagal Brennanu, naj bi trajala seja, dokler bi ne bili imenovani vsi kandidati. Nato bi naj se vršilo troje glasovanj še na isti seji. McAdoojevi kolovodje so hoteli na ta način doseči višek McAdoojeve moči, še preden bi pričelo do boja radi točke, ki ima priti glede kukluzsovske organizacije v demokratiški politični program ali demokratiško platformo. Kajti nasplošno prevladuje mnenje, da bo McAdooju hudo škodila podpora kukluzsovske organizacije.

(Dalje na 3. strani.)

no. Tudi delegatje na konvenciji ne vedo, kdo pravzaprav dobi nominacijo za predsedniškega kandidata. Temni konjički sicer lezajo iz vseh temnih kotov na oder, ampak Wall Street še ni izrekel, da je čas, da politični čredniki pokažejo, kateri konjiček je pravi.

Nemčija bo povabljena na konferenco entente.

Ameriški poslanik je bil informiran, da edino Dawesov načrt bo na dnevnem redu. O dolgovi se bo govorilo pozneje in na drugem mestu. Italija sprejela vabilo.

London, 27. jun. — Ministrski predsednik MacDonald je danes informiral Franka Kellogga, ameriškega poslanika v Londonu, da prihajajoča zavezniška konferenca se bo bavila le z Dawesovim načrtom o vojnih odškodninah. O zavezniških vojnih dolgovi se ne bo razpravljalo.

Poroča se, da bo tudi Nemčija povabljena, naj pošlje zastopnika na londonsko konferenco. Da li bo imel nemški zastopnik vse pravice ali bo le igral ulogo opazovalca, ni še znano. Glede ameriškega zastopništva se poroča, da bo Kellogg oficijelni opazovalec na konferenci.

MacDonald je dejal večeraj v zbornici, da so se razširila napačna poročila o njegovem sestanku s Herriotom. Vest, da je on dal Franciji zopet pomagala, da bo Anglija zopet pomagala, v slučaju, da jo napade Nemčija, ni resnična.

Pariz, 27. jun. — Herriot je na vprašanje v senatu in zbornici pojasnil večeraj, da ni bilo nič definitivnega zaključeno na konferenci z MacDonaldom. Angleški premijer je le obljubil, da bo Anglija stala s Francijo, če se Nemčija ne bo držala Dawesovih pogojev, ko jih enkrat sprejme. MacDonald je tudi obljubil, da se čimprej po reparacijski konferenci vrši sestanek radi vojnih dolgov.

Rim, 27. jun. — Mussolini je odobril sklep Anglije in Francije za sklicanje zavezniške konferencie v Londonu 16. julija. Italija se vdeleži.

Polet okoli sveta.

Američani se pripravljajo na dolg polet čez gorovja in puščave.

Kalkuta, Indija, 27. jun. — Ameriški letalci so s prihodom v Indijo dokončali tretjo divizijo svojega poleta okoli sveta. Prva divizija je bila iz Kalifornije v Alasko, druga preko Pacifika na Japonsko, tretja pa z Japonskega v Indijo. Naredili so 10,950 milj zračne poti.

Zdaj jih čaka 4355 milj dolga pot preko Indije, Perzije, Mezopotamije, Sirije in Turčije. Ta pot drži večidel čez tropično suho zemljo, gorovja in puščave. Poletov ob morskimi obali je konec, dokler ne pridejo v Anglijo, kjer bo treba iti čez Atlantski ocean nazaj v Ameriko. Američani se zdaj pripravljajo na novo pot. Odstranili so čolne s svojih letal in dobro prepletkali les, da lahko prenese neznošno vročino, ki jih čaka v Indiji.

FRANCIJA PRIZNA SOVJETE.

Herriot je informiral ameriško vlado.

Pariz, 27. jun. — Premijer Herriot je neformalno informiral Združene države, da Francija prizna Unijo sovjetskih republik. Herriot in predsednik Doumergue sta se popolnoma sporazumela glede priznanja. Vprašanje ruskih dolgov pride kasneje na vrsto.

ČIKAŽANI, KUHAJTE VODO!

Chicago. — Zdravstveni komisar Bundesen naznanja, da je pitna voda še vedno nezdrava radi zadnjih nalivov, zato jo je treba kuhati predno se pije. Kopanje v jezeru je tudi prepovedano.

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo deloma oblačno in vroče; lokalne nevihte. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 75, najnižja 64. Solnce izide ob 5.16, zaide ob 8.29.

Opozicija dala ultimatum fašistom.

Stranke, ki so v manjšini v italijanskem parlamentu, zahtevajo, da Mussolini poda ostavko. Opozicija ne mara reformiranega fašizma. Splošne delavske demonstracije z deset-minutnim molkom proti umoru Matteottija; nezadovoljni fašisti so se tudi vdeležili demonstracij. Omeščani Mussolini je prepovedal fašistom motiti demonstracije.

Rim, 27. jun. — Protifašistična opozicija (socialisti, komunisti, republikanci, liberalci, populari itd.) v italijanskem parlamentu ni zadovoljna z Mussolinijevo deklaracijo o reformah. Opozicija zahteva, da Mussolini udeleži "povratek ustavne vlade" s tem, da odpravi črno srajco, poda ostavko in razpiše nove volitve na podlagi pravičnega, demokratičnega volilnega reda. Opozicija pravi, naj Mussolini še tako reformira svojo vlado, je vlada še vedno neustavna toliko časa, dokler sloni na sedanjih parlamentarni večini, ki je nezakonita.

Opozicija je danes dala Mussoliniju sledeči ultimatum:

Priznajte načelo, da je vlada odgovorna parlamentu.

Uvedite strogo nepristransko parlamentarno preiskavo glede Matteottijeve afere in vseh finančnih transakcij vlade.

Vlada mora sprejeti odgovornost za vse fašistovske zločine in podati ostavko.

Odpravite milico črnih srajc.

Ako vlada ne sprejme teh zahtev, tedaj opozicija zapusti parlament in pusti Mussolinija samega z njegovo neustavno večino.

Rim, 27. jun. — Senatna zbornica je večeraj dala Mussoliniju zaupnico z 225 proti 21 glasovom; šest senatorjev ni hotelo glasovati. Mussolini je začel iskati nove ministre kot je obljubil, da bo dal Italiji ustavno vlado.

Rim, 27. jun. — Izvrševalni odbor Splošne delavske zveze je večeraj odredil, da vsi delavci, ki so člani zveze, danes zjutraj demonstrirajo proti umoru socialističnega poslanca Matteottija z deset minut trajajočim molkom med delom. Demonstracije morajo obštati le iz tišine in nič drugega. Kdor odpre usta ali izvrši kak drugi čin v tem času, bo izločen iz organizacije.

Demonstracije so se izvršile v najlepšem redu. Vse stranke opozicije in na tisoče neorganiziranih delavcev se je vdeležilo demonstracij. Pridružili so se tudi nezadovoljni fašisti, da si voditelji črnosrajčnih unif sklenili, da delavci teh unif ne demonstrirajo. Skupina nezadovoljnih fašistov je storila še več. Šla je v procesiji na mesto, kjer je bil Matteotti ugrabljen in tamkaj položila venec rož. Organizacije bivših vojakov v Veroni in Benetkah so se tudi vdeležile demonstracij.

Mussolini je dal strogo povelje svojim agentom po vsej deželi, da ne smejo na noben način motiti delavskih demonstracij v spomin Matteottiju. Eksekutiva fašistov je odredila, da ne sme biti nikakršnega nasilja. Fašiste je izmordilo!

Rim, 27. jun. — Na večerajšnjem neformalnem sestanku senatorjev in poslancev v zbornici je Mussolini slišal marsikatero bridko. Jasno je, da opozicija ne bo mirovala. Polovičen Mussolinijev umik ni zadovoljil nikogar. Stranke opozicije zahtevajo, da se fašizem umakne popolnoma. Vrniti se morajo volitve.

Grof Sforza, bivši zunanji minister, je ostro napadel vlado v svojem govoru. Dejal je, da je Mussolinijeva izjava le pranje škandala in drugega ne pomeni nič.

Mussolini se je zameril tudi ekstremnim fašistom. Farinacci, eden vodilnih fašistov v severni Italiji, piše v svojem listu "Cremone Nuova" sledeče: "Če bi bil signor Mussolini poslušal svojo lastno fašistično dušo in strastno glasovo 70,000 milijardov pri demonstracijah v Bologni zadnje nedelje, bi bil drugače govoril v

torek, ko je obljubil Italiji ustavno vlado. Italija ni zrela za ustavno vlado."

Eksekutiva unitarne socialistične stranke, katere član je bil Matteotti, je večeraj odprto obtožila Mussolinija, da je on odgovoren za umor, ker je pristal vedno hujskal na nasilstva in šel na pristaniščih Rijbenk in Kotar, Cij fašistov je bil okupacija vse Dalmacije. V ta namen so izigravali Jugoslavijo kjer so le mogli.

VARNOST VEČJA V ZRAKU KOT NA ZEMLJI.

Santa Monica, Cal. — S Cloverjevem letalskega polja je bilo v dvanajstih mesecih napravljenih več kot deset tisoč poletov. V tem času so se dogodile samo tri nesreče. Iz tega sklepajo, da je več varnosti v zraku kot na zemlji.

Fašistovska propaganda razgaljena.

Ubečni fašist v Londonu je razkril mrežo fašistovskih špijnov in hujskačev po vsej Evropi in Aziji.

London, 27. jun. — Odličen italijanski fašist, ki je pribežal v London iz Rasloga, da mu ne bo treba pričati proti fašistovskim glavarjem, ki so zapleteni v Matteottijev umor, je deloma razkril v razgovoru s poročevalci obsežno propagando, katero je vodil Mussolini po raznih delcih Evrope in v Turčiji ter Perziji v prid diktaturi reakcije. Središče propagande je bil biro v Rimu in na delu v inosemstvu je bilo 31 agitatorjev. Biro je zdaj razbit vsled škandala, ki ga je povzročila Matteottijeva afera.

Namen propagande je bil, ustanoviti fašistovske diktature po vsej Evropi. Mussolini je podpisal puč generala Primo de Rivero v Španiji in gibanje protirepublikanskih elementov v Franciji; imel je svoje prste na Grškem, Poljskem, v Rumuniji in Nemčiji, posebno na Bavarskem. Nemški fašisti so sprejemali navodila iz Rima.

Informant je imel nalogo, zvesti fašizem v Turčijo in Perzijo, a ni imel sreče. Mustafa Kemal paša se ni zmenil za mednarodno črnosrajčarstvo. Nato je šel Italijan v Perzijo, kjer je bil nekaj časa v zvezi z republikanskim gibanjem, kmalu pa je spoznal, da tudi Perzija ne mara za fašizem. Ostal je nekaj mesecev v Perziji in opazoval ruske boljševike, ki so izvohali operacije fašistov in hitro začeli s protiooperacijami.

Informant ni hotel povedati, koliko denarja je Rim potrošil za propagando, pritril pa je, da vsota je ogromna. Edenintrideset agentov je imelo cele štabe špijnov in stenografov, ki so počrli precej denarja.

Propaganda se je vrnila pod pretvezo pobiranja socialistov, ampak biro je gledal tudi na vzhodni breg Jadranskega morja, zlasti na pristaniščih Rijbenk in Kotar. Cij fašistov je bil okupacija vse Dalmacije. V ta namen so izigravali Jugoslavijo kjer so le mogli.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Slabo v Detroitu. — Produkcija v avtomobilski industriji stalno pada. Bilo je 60,000 delavcev je bilo zapeljanih v teku zadnjih treh mesecev.

Brasposelnost v Penni. — Število zaposlenih v industrijah v maju kot v aprilu. Delavci so padli zaposlenost v avtomobile, električne stroje, preproge, volneno blago, kemikalije, usnjene izdelke in pekarskih tovarnah in železnice. Druge industrije, ki delavajo delavce, so lokomobile, oblačila, pohištvo in strojništvo.

Številne tovarne zapirajo vrata. — Internacional Harvester Co. je naznanila, da 1. julija preneha z izdelovanjem traktorjev za farmerje in 1. septembra svoj oddelek za popravilo traktorjev. Družba ima 100 traktorjev v skladišču, kjer jih kupev. Prenehanje obratovanja tovarnah za traktorje pomeni 1500 delavcev izgubi delo.

Slabo za rudarje. — Po gradnem poročilu geološkega biroja v Chicagu, proizvodnja premoga v letu tako majhna v mesecu kakor letos, izvzemši leta 1921, ko je bil štrajk.

Polovica rudarjev v Illinoisu je izgubila delo. Okrog 30,000 rudarjev prisiljenih iskati drugo zaposlitev.

Znižanje mezde šumarjem. — Vancouver, B. C. — Lesni magnati so izbrili sedanjo depresijo v lesni industriji za kampa- njo znižanja mezde. Kempe, v kateri počiva delo, se ne odprvo več od mezd. Po vseh šumarskih državah v zapadni Kanadi so znižali mezd. Magnati so tudi predlagali kajenje šumarjem, češ, da šumarji zanetili zadnje večje požare v kanadskih gozdovih.

Počtna stavka še traja. — Ottawa. — Stavka poštne delavcev v Kanadi je še v teku.

Mellon zaslišan v Meansovi zadevi.

New York, N. Y. — Finančni svetnik Andrew W. Mellon je bil zaslišan kot prič v zadevi nelegalnega agenta na pravosodnem sodištu Gastona B. Meansa, ki je tožen radi kršenja prohibicijske zakonodaje. Njegovi pravni zastopniki so Mellona povabili za prič, ker so hoteli dokazati, da Mellon ni odpuščen iz službe, ampak je odkril nepostavno razporeditev zanj in neke žganjarne v Pittsburghu. Žganjarja je bila Mellonova last finančnega tajnika Mellon.

Tajnik Mellon je priznal, da je svojo delovno omenjeno žganjarne, ali rekel pa je, da je bil izvedel za Meansovo preiskavo tiste žganjarne, ko je šital pred sodiščem, ki jo je podal Means na sodišču. Mellon je priznal, da je bil Mellonova tajna tedaj že razpuščena, in da Mellon na sedaj nobenega stika ni imel s Mellonom.

Na vprašanje, ali je res, da so Mellonu dopustnice za 42,000 galon žganjarne iz tiste žganjarne vložene v nekega Goodmana kot zavarovanje za neko posojilo pri Mellonovi banki v Pittsburghu, je Mellon odgovoril, da ni resnična stvar.

Na tej stvari sem poizvedoval v Pittsburghu bankirjih, je rekel Mellon. "In bil sem obveščen, da niso imeli v tisti banki dolgo vrsto let nobenih žganjarskih certifikatov v zagotovilo zavarovanje tega ali onega posojila."

Kipar Gutzon Borglum je bil zaslišan na zaslišanju, da bi prisegel, ali je res, da je kdaj pisal Mellonu predsednik Harding o njegovem pismu, v katerem mu je Mellon naj uveče prohiščno preiskavo. Kiparju ni bilo dovoljeno odgovoriti na to vprašanje.

100 mrtvih v ruski poplavi. — Leningrad, 27. jun. — Povodenj jezera Ladoga je zalila 1400 ljudi, ki je narasla 14 stopinj. Je naredila ogromno škodo. Mnogo ljudi je utonilo. Jezero Ladoga je največje v Evropi in je v Finski.

Samo ena prava kooperativna banka v deželi.

(Fed. Press.)

Katonah, N. Y. — Delavske banke niso prave kooperativne banke. Če dobe železniške delavce vse železniške delnice in bonde v roke, bi železnice s tem še ne postale kooperativne. To sta zatrditvi, ki sta presenetljivo poslušalstvo na delavskem zasedanju, ki ga vodi v Katonahu kolegij brookwoodskih delavcev. Uradnik kooperativne lige Long si je prizadeval izpodbiti napačno pojmovanje kooperativnega gibanja, preden se je izpuštil v podrobno razpravo o pristni kooperativi.

"Bančno poslovanje, ki je v resnici kooperativno v bistvu, je strogo omejeno v tej deželi po zveznih in državnih postavah," je pojasnjeval. "Delavske banke imajo večinoma takšne kooperativne znake, kakršne dopuščajo postavbe. Edina v resnici kooperativna trgovska banka v tej deželi, ki ji je dovoljeno opravljati splošne bančne posle, je Farmers' Cooperative Agricultural Banking Ass'n. v Conwayju, Ark. Zelo malo v resnici kooperativnih hranilnic je tukaj." Med temi je navedel govornik Commonwealth Mutual Savings Bank v Milwaukee in Mutual Savings Bank v Superioru, Wis. Nadalje je tudi od 200 do 300 posojilnic, ki so v resnici kooperativne in ki gre skozi nje na milijone dolarjev.

Nadomestiti z malimi vlagatelji iz delavskih vrst sedanje vlagatelje iz bogataških vrst ne pomeni še nobene bistvene in temeljne izpremembe v kapitalističnem sistemu, je zatrdil Long v svojem razlaganju kooperativ. Ali kooperacija iztrga srce iz kapitalističnega sistema z izločitvijo vlagatelja kot nadvladajočega činitelja. "Delež delnic ne nosi nobenega profita in ne podeljuje nobene izredne oblasti delničarju. S tem, da vzamemo vlagatelju samoljubno in samopasno oblast, izločimo z enim mahljajem najemnino, interese in dobiček."

Nad 10,000 kmetov se je pridružil kooperativnemu trgovanju, ki naredi kupčije več kakor za dve milijardi dolarjev na leto, trdi Long. Najmočnejši so californski sadjerejci, pa wisconsinški in minnesotški mlekarji, 200 kmečkih kooperativnih zavarovalniških družb je. Te predstavljajo premoženje v znesku po sedem milijard s premijami po polovični tržni ceni. "Najmanj ena kooperativna zavarovalnica za življenje je v tej deželi, in sicer New Era Ass'n v Grand Rapidsu s 37,000 člani."

"Najbolj znane in najčisteje kooperativne so razdeljevalne in služnostne kooperative: trgovine, restavrantni, pekarske, mlekarne, premogovne in ledne družbe, katerih je okoli 2,500 v Združenih državah. Nadalje so tudi zelo močne kooperative nabedelo, posebno pa tiste, ki jih vodijo Finelli." Stanovanjske kooperative so nekaj novega, ali se bodo naglo razširile, meni Long. Takšne organizacije so že v milwauksem in newyorkem mestu. V največjih mestih zlorabljajo trgovci z zemljišči in hišami besedo 'kooperacija'. Kooperativni listi, Federated Press in kooperativne šole so drugo izražanje kooperativnega gibanja.

Z ZAVAROVALNINO NE BO NIČ.

Chicago, Ill. — Dr. A. Calvin Stafford, zobozdravnik, je imel svojo ordinacijsko sobo v Blue Islandu. Zadaj za ordinacijsko sobo je stanoval. Ko je bil doma, je prišlo goroti v ordinacijski sobi. Ognjegasec so vdrli v sobo in pogasili ogenj. Po tleh so našli v olju namočene eunje in goroti je prišlo baje na štirih krajih. Pohištvo je bilo zavarovano za tri tisoč pet sto dolarjev. Zobozdravnika so aretirali in obtožili požiga.

Predor, ki sveže Anglijo in Francijo pod morjem.

London, 27. jun. — MacDonald je včeraj naznanil v zbornici, da bo poročal v par tednih, kako je s projektom med Anglijo in Francijo. On želi, da se projekt izvede in s tem se bolj utrdi prijateljska vez s Francijo. — Načrt za predor pod morskno ožino, po katerem bi tekla železnica iz Doverja v Callais, je že star, toda Angličani so ga zavlačevali.

Gosenice na svojem uničevalnem pohodu.

(Fed. Press.)

Aurora, Ill. — Gosenice, ki jih je na milijone in milijone polagoma lezejo na svojem uničevalnem pohodu po poljih severnega Illinoisa, so sedaj dospeli v okraj Kane. Brzko so jih opazili kmetje, so jeli kopati široke jarke okoli svojega polja, zakaj to je edino znana metoda, po kateri se da ustaviti pohod te uničevalne armade rastlinskih gosenic. Izredno mokro vreme je odgovorno za to velikansko kmečko nadlogo. Gosenicam prav dobro prija vlažno in mokro vreme.

Moča je zadržala rast raznega žita in drugih poljskih setev. Zato je polje prav dobra paša tem požrešnim gosenicam, ki uničijo vse, kar jim pride pod 'zobe'.

Veliko število kmetij v okolici mesteca Aurora je med tistimi, na katerih je pričela gosenica svoje uničevalno delo. O velikih goseničnih armadah poročajo tudi iz okrajev Kendall, Will, Grundy, De Kalb in Du Page.

Državne oblasti priporočajo kmetom, naj raztrosijo kmetje strupene zmesi po osem do deset funtov na akro po svojih poljih. Ta zmes vsebuje nekaj belega arzenika, nekaj posušenih mekin, nekaj cenenege sadja in tri galone vode. Te snovi je treba zmešati in mešati, dokler ni kakor dokaj suhi žganci.

AMERIŠKI SOCIALISTI PROTESTIRAJE PROTI UOMORU MATTEOTTIJA.

Chicago, Ill. — Komaj je došla vest, da so italijanski anarhofašisti umorili socialističnega poslanca Matteottija, je socialistična stranka pšalaala soalko italijanski socialistični stranki, obenem pa tudi odločen protest proti strahopetnemu in zavratnemu umoru. Brzojavko je podpisal Eugene V. Debs, predsednik narodnega odbora socialistične stranke. Bertha Hale Withe, tajnica narodnega odbora socialistične stranke, je v imenu stranke adresirala na predsednika Coolidgea in državni department zahtevno, v kateri povdarja, da je treba odločiti italijanskega poslanca prince Gelasio Caetanija in da se ukinejo diplomatski stiki z italijansko vlado, dokler Mussolini in njegovi oberanarhofašisti vladajo Italijo.

Kri umorjenega sodruga Matteottija kliče ves civilizirani svet, vse socialiste širom sveta, da ne protestirajo samo proti temu zavratnemu in strahopetnemu umoru, ampak da izrežejo tudi svoje ogorčenje proti vladnim lopovom, ki so napravili našt za ta umor. Socialistična stranka v Ameriki se pridružuje iz srca temu protestu proti hudodelstvu, ki ne dela le sramoto italijanskemu narodu, ampak tvori sramoten madež za vse človeštvo.

M'ADDOO IZGUBIL BITKO OB PEVEM NASKOKU.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Brennan je kratkoma odklonil Rockwellov predlog, ker bi bil potem močno krišen poslovni red, ki ga je sprejela konvencija. Potem je stopil na noge Bruce Kremer iz Montane, ki je tudi v McAdoojevem taboru, ter dejal, da bo predlagal začasno suspenzijo hišnih pravil. Uverjen je bil, da bodo McAdoojeve sile imele dvotretjinsko večino, potrebno v takšno svrhu. Rockwell pa je pregovoril, da ni izvršil te nake, ali vseeno pa je zahteval, da naj seja traja toliko časa, da bo do vsi nominacijski govori dokončani. Brennan je ugovarjal ter predlagal odgoditev do naslednjega dne. Ali Kremer je potem nemudoma predlagal, naj se konvencija razide na večerjo, potem se spet vrne na sejo.

"To bo samo nekakšen preizkus," je vzkljnil Kremer v skupini voditeljev v taboru, sovraženem McAdooju.

"Dobro, kar na dan z vašim porazom," je rekel nato Ed Moore, ki je eden voditeljev v taboru, sovraženem McAdooju. Prišlo je do glasovanja, in McAdoo je bil poražen. Konvencija se je izrekla proti željam McAdoojevih generalov. S 555 glasovi je konvencija izrekla za to, da se razide za tisti dan ter se snide zopet prihodnje jutro. Tega ni pričakoval niti McAdoo, niti ne njegovi pribojniki. Prvi poraz na konvenciji, kar je pač slabo znamenje, in vera v zmago je precej omajana.

DENARNA MOŠNJA ŽE VE KAJ DELA.

(Fed. Press.)

New York, N. Y. — "Delavci, pazite, koga bode te volili predsednikom, ako hočete delati," govorijo podporniki denarne mošnje, kadar prihaja nevarnost, da ljudstvo breme kandidata, ki je ljubljenec prebivalcev v Wall Streetu. V resnici so pa take besede navadna zvijačna poteza, ki ima namen pridobiti volilce za kandidata denarne mošnje. Denarna mošnja se prav dobro zaveda, da kapitalizem ne bo poginil kar že noč, ako tudi zmagajo njegovi nasprotniki. Ljudstvo lahko pristriže moč denarne mošnje, češ noč jo pa odpraviti ne more. Ta ga dejstva se tudi zavedajo lastniki denarne mošnje.

Da je tako, se je pokazalo na borzi dne 26. junija v New Yorku. Na demokratični konvenciji so delegatje kričali: "Tu Al Smith, tu McAdoo!" Ampak borzijaži so se za ta klic ravno toliko brigaži, kot za lanski sneg.

Mesto da bi cené industrijskih delnic padale, so pa šle kviki. Celo cené železniških delnic so šle kviki.

To pokazuje, da obojevatelji denarne mošnje in čistilci zlatega malika ne dajo počenega groša, kdo bo izvoljen predsednikom. Oni plešejo okoli zlatega malika in plesali bodo, dokler ostane kapitalistični gospodarski sistem.

Govorice, da pridejo slabi časi, ako ljudstvo ne izvoli predsednikom kandidata, ki je po volji in želji Wall Streeta, so prazen strah. Kapitalisti obratujejo tovarne in druga podjetja zaradi profita. Ako ne morejo nagrabiti velikega dobička, se pa zadovoljijo z manjšim. Zanje je profit vse. In kadar bo odpravljen profit, se kapitalisti ne bodo silili v ospredje, da vodijo in upravljajo industrije, ker nimajo zmoglosti, da bi jih sami vodili. Osebo jih ne vodijo in upravljajo niti zdaj, ampak tudi za to delo imajo najete ljudi.

KLERIKALNA PROPAGANDA.

San Francisco, Cal. — Rimski cerkev dela velike priprave za slavnostno prekopyanje meniha Junipero Serru. Slavnost se bo vršila blizu Montereyja, Cal., kjer se je španski menih izkrenal leta 1770 v Californiji in ustanovil misijansko postajo. Glavna slavnost se bo vršila v kapelici mijansa Karmel in pričela bo 12. oktobra. Trajala bo ves teden. Na slavnost so povabili španskega kralja in kraljico, španskega poslanika v Washingtonu, predsednika Mehike in več bogatih Mehikancev. Ljudstvo je seveda tudi povabljen za štafažo.

Menih je pokopan v kapelici poleg altarja. Izkopali bodo njegove ostanke, ako jih je še kaj, in preložili v rakevi iz kamna. Rakev bodo posebej odgnali dne 19. oktobra.

Prireditelji te slavnosti naznanjajo, da bo poleg verskih obredov tudi dosti zabave. Prirejani bodo plesi, peklji bodo janjee in vole na rašnju in godbe bodo igrala vesele poskočnice. Nekateri biznismani si že zdaj veselja manje roke, ker vidijo v duhu velik dobiček.

ZNANSTVENO PREDAVANJE.

Chicago, Ill. — V nedeljo dne 29. junija bo predaval Percy Ward o predmetu "Zakaj eksistira človeško plemo?" Predavatelj prične točno ob enajstih v Studebakerjevem gledališču, 418 South Michigan Avenue.

S tem predavanjem je končan ciklus predavanj za letošnje sezono. Nova predavanja prične v jeseni. In sicer bo predaval profesor Frederic Starr o predmetu "Fujijska: sveta japonska gorra." Profesor Starr by ob tej priliki povedal, kaj je doživel, ko so tajne naravne sile tresle Japonsko v septembru 1923. On je bil ob času potresa v Tokiju.

Dne šestnajstega novembra se vrši velika debata o vprašanju: "Ali razvita plemena nazadujejo?" Ward bo trdil "da", profesor Starr pa "ne".

Za delavce so taka predavanja neprecenljive vrednosti, ker niso imeli časa pohajati v višje šole, ampak so bili priklenjeni na delo. Taka predavanja nadomestijo, kar so zamudili v šoli. Na kratko: Ako poslušajo taka predavanja, si spopolnijo svoje izobrazbo.

Stavka pekov v Parizu.

Pariz, 27. jun. — 3500 pekovskih delavcev je zastavkalo. Če ne bo boj kma'n končan, bodo Parizani brez kruha.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Inskorp. 17. junija 1907. v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODSEK: Predsednik Vincent Calmar, podpredsednik Andrew Vidrick, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jobe Zaveršnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK: John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenikar, Box 376, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, 2408 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill., John Terelaj, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK: OSREDNJE OKROZJE: Blas Novak, predsednik, 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROZJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moon, Run, Pa., John Groselj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROZJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugonapad, Max Marc, Box 166, Buhl, Minn., za severonapad, Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor: Frank Zeitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor: Predsednik: Frank Ales, 2184 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Jos. Skuh, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6333 St. Clair Ave., Cleveland, O. POZORI!—Korrespondenca z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebuje se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVE I Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zeitzu, predsedniku nadzornega odbora, žigat naslov je agoraj.

Vsi prisrli na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2687-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

KAKO SVET JE ZAKON DENARNIM MOGOTCEM.

Atlanta, Ga. — Asa G. Candler, izumitelj znane pijače, ki jo prodajajo pod imenom "Coca-Cola", in katero so ljudje že toliko izpili, da je Candler postal večkratni milijonar, je zopet v kaši, ter se zanima za krasotice, akoravno je že star 73 let.

Stvar se je odigrala takole: Multimilijonar se je oženil s svojo sedanjo ženo po kratki, toda odlični snubitvi. To se je zgodilo vprav dva tedna prej, preden je neka krasotica iz New Orleansa tožila starega ženina zaradi preloma oblube. Nekaj časa po poroki je teklo vse gladko. Nankrat so se pričeli nabirati temni oblaki na nebu kraljestva Coca-Cola, ki so zavzemali podobo moč. To pa ni bilo nič več, ki je bil vajen vladati z železno roko v svojem kraljestvu, kajti njegova žena mu je nekega dne povedala, da ga ne ljubi več.

Starega ženina ni zadela kap zaradi tega, ampak po volji mu tudi ni bilo. To je razumljivo.

Delavec se vznemirja, ako so brez dela, ker ne vedo, kje bodo dobili denar za nakup življenjskih potrebščin, ampak multimilijonarji niso delavci in se vznemirjajo tudi zaradi malenkosti.

S polja vede.

Kaj je četrta dimenzija?

(Po Garrettu P. Servissu.)

Mnogi so mi že čisto stavlili to vprašanje, zato je treba, da jim odgovorim. V resnici ni nikaka težava razumeti izraz "četrta dimenzija" (obsežnost), ampak zato je treba prvo prej dobro razumeti, kaj so tri dimenzije pred četrto in zakaj so pred njo samo tri. Spoznal sem, da celo veliko števil izobraženih ljudi tega ne razume ali ima jako napačno mnenje o dimenzijah. Zmešnjavo jim povzroča dejstvo, da lahko mislijo o katerem predmetu, da ima nedoločeno število dimenzij, ker se razprostira ven iz središča na vse mogoče strani.

Čeprav je to resnica, so tri fundamentalne smeri v sestavi vsakega telesa, v katerih so zaporedane vse druge smeri, ki se tudi same lahko imenujejo dimenzije. Te tri so dolžina, širina in visočina.

Predstavljajmo si sobo, v kateri sedimo, da je na primer 15 čevljev dolga, 12 čevljev široka in osem čevljev visoka. Te tri dimenzije (razsežnosti) so merjene v prvih kotih druga od druge in kjerkoli jih merimo, ne moremo pronačiti več kakor tri dimenzije, ki so si enake. Če v mislih potegnemo črto od najnižjega kota v sobi počevno proti gornjemu nasprotnemu kotu sobe in ako le malo pomislimo, spoznamo, da smo potegnili od točke, kjer se

spajajo tri prvotne dimenzije, kjer so zaporedane, dolžina, širina in visočina sobe. Vzemimo te dimenzije, ki jih lahko premikamo v katerikoli smeri hočemo, to ne bo ničesar dodalo k njihovemu številu niti ne spremenilo razmerja med njimi. Telo je torej sestavljeno iz treh in samo treh dimenzij.

Povrains tvorita dve dimenziji, dolžina in širina, dočim samo črta, ako nima nikake debelosti, obsega samo dolžino.

Ako to dobro zapopademo, lahko razmotrivamo, kaj je četrta dimenzija. Biti mora čista nekaj drugega kot so dolžina, širina ali visočina. V računstvu pa poznamo samo dolžino, širino in višino, zato sklepamo, da more biti četrta dimenzija je opisana — vsaj kolikor se tiče človeške skuhanje — kot metafizični (dušeslovni) pojem, ki nima za nas nikade resničnosti.

Mnogo poizkusov je bilo že storjenih, da bi si lahko predstavljali četrto dimenzijo na geometrični način, ki pa nimajo nikakega pravega pomena in so slabši in brezkoristni v svrhu pojasnjevanja. Dejstvo je, da je ideja četrte dimenzije čisti stvar nadnaravnega računstva, ki se zdi kakor pene iz mila vsem tistim, ki z Bertrandom Russelom imenujejo take računarje za čiste matematike, o katerih mislih mi ne moremo nikdar vedeti ne govoriti.

Če si kdo želi predstavljati, kaj je četrta dimenzija na nekak način kakor duh, si morda ne more nič bolj pomagati kakor če hoče razmotrivati o Einsteinovi teoriji, ki jo zadnje čase toliko opisujejo. Vsi pristanejo na to, da stvari eksistirajo v času kakor tudi na prostoru. Lahko smatramo, da je čas neodvisen od prostora vendar nekako sestavlja prostor; z drugimi besedami, nekak četrta dimenzija, katerega ne moremo zapopasti, lahko čutimo v pojmovanju časa. To je izvor, zakaj einsteinovi pridejo do "prostora časa", katerega lastnost je slovita "krivina", katere ni mogoče popisati kakor v matematičnem jeziku, katero pa pravijo, da bi Newton zapopadel v kratkem četrte ure, če bi oživel.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Rojak John Boch ima pri upravitelstvu Prosvete dve pismi poslani od brata Martin Boch iz Madison, Ill. Naj se izglasi, drugače bomo pisma vrnili njegovemu bratu. — Filip Godina, upravitelj.

NAUCITE SE ANGLEŠKO. Mi, vas naučimo govoriti, čitati in pisati angleški jezik potem učite v kratkem času vse propisane vam poljuzne in potrebne vse stvari. Za vsako urščino vam bo plačano eno dolarje. Način: Za vsako urščino vam bo plačano eno dolarje. Način: "Slovensko-Anglijski jezik", 2687 W. 26th St., Chicago, Ill. — (Ad.)

Muscle Shoals.

Ford in Muscle Shoals.

(Po senatorju G. W. Norrisu iz Nebrasko.)

(Dalje.)

S sprejetjem tozadevne predloge je kongres tudi uvidel dejstvo, da je dušik, potrebna sestavina za izdelovanje eksploziv, tudi potrebna in najbolj draga sestavina dobrega umetnega gnojila. Torej je kongres nameraval uporabiti katerokoli tovarno za črpanje dušika iz zraka za izdelavo eksploziv v vojni in umetnega gnojila v mirnem času.

Pri črpanju dušika iz zraka po cianamidičnem načinu je potrebna velika količina apnenca. Vlada je kupila 26 milijonov od Muscle Shoals velik kamnolom in ga opremila z modernimi stroji za lomljenje skal. Ta kamnolom, ki se imenuje Waco, lahko producira na dan 1200 ton zdrobljenega apnenca.

Ali bi ne mogli za ameriško ljudstvo doseči dobrane, ki so tam lahko črpane: elektriko, poceni

gnojila in dušik v času vojne, ne da bi dali proč vse to, kar lastuje vlada v Muscle Shoals. To vsmatramo za več kot nepotrebno, da bi oddajali tako ogromna bogastva posameznikom — ker to bi bil socialni zločin — da bi dali privatni korporaciji za sto let najbogatejšo dedičino ameriškega ljudstva, brez garancije, da prejemo le katero dobričo zato.

Jasno razmotrivanje dejstev, ki obkrožajo Muscle Shoals, bo prepričalo vsakogar, da bi zvezna vlada sama morala operirati tako podjetje. To ni nikakor postavljajo vlade v business, kar tako radi predbacivajo, in ne postavljajo vlade v konkurenco s privatnimi podjetniki, temveč bo to šele stabiliziralo cene. Muscle Shoals je bil zgrajen in ima biti še obratno po vladi prav iz tistih vzrokov kakor vlada gradi bojne ladje in jih lastuje. K sreči bi imelo to veliko podjetje še eno dobro stran, katere nima bojna ladja in to je, da ga je mogoče prav dobro porabiti v mirnem času. Ker je v podjetju veliko vloženega denarja in ga je treba z obratovanjem vedno imeti pripravljene, bi bilo z njim toliko lažje neoprestano zalagati kmetje z umetnim gnojilom. Davkoplačevalci bi torej imeli od podjetja dobiček tudi v mirnem času.

Da bi vlada takoj pričela v operiranju Muscle Shoals v korist ljudstva, sem vložil predlog v senatu. Ta predlog tudi nalaga takojšnjo prodajo opisane parne tovarne Gorgas, ki je 90 milijonov od tam in popolnoma neodvisna od dušikovih tovarn v Muscle Shoals. Vlada zanjo takoj lahko dobi \$3,000,000, dosti večji dohodek

kakor ga je imela s prodajo drugega vojnega materiala. Ta tovarna je v Fordovem ponudku kar prezrta, ker ponuja samo \$5,000,000 za ves Muscle Shoals. Prodaja iste bi bila torej dober začetek.

Po Fordovem ponudku bi vlada tako in tako morala dovršiti konstrukcijo jezov. Niti penja več ne bodo prispevali davkoplačevalci, da se dovrši zanje same. To je vključeno v senatni predlog št. 3420, ki je bila sprejeta po petih članih senatnega odbora za poljedelstvo. Na kratko, predloga določa, da tovarna za dušik kakor vsa lastnina zvezne vlade v Muscle Shoals ostane v rokah vlade Združenih držav. Tako tudi vključuje, da podjetje z vsami jezovi lastuje in obratuje vlada. Da se korporacija drži izven politike določa predloga, da predsednik imenuje odbor ravnateljev, a senat jih potrdi, s pridržkom, da je vsak član odbora te korporacije vsak čas lahko odstranjen, ako je tako volja zbornice in senata. Ti ravnatelji bi obratovali podjetje v Muscle Shoals v času vojne za pridobivanje dušika, a v času mira za izdelovanje umetnih gnojil. Kar bi bilo odveč proizvajane sile, bi imeli pravico je prodati kakor bi bili tudi upravičeni še bolj razviti vodno silo. Prednost bi moral odbor pri oddaji elektrike oddati mestom in občinam in jim zato primerno računati.

Prva naloga vlade naj bi bila takojšnja dovršitev jeza št. 2, ki je nazvan Wilsonov jez in kateri bo glavni vir gonilne sile. Vlada ima pri rokah vse potrebne stroje, lokomotive, vlake, stroje za mešanje in dvigala, da prične lah-

ko z delom takoj. Čez reko je zgrajen železniški most, da dovaja k jezju mešan beton iz tovarne, torej je vse pripravljeno za dovršitev gradnje.

Ko bo Wilsonov jez dogotovljen, bo to največji betonski jez na svetu. Čez njegovo sleme bo teklo pri spuščanju zavor približno trikrat toliko vode kot je hrumi čez slap Niagare. To je eden največjih strojnih poizkusov, kar jih je bilo še kdaj narejenih. Kaj takega v razvoju civilizacije še ni bilo.

Znano je, da je dušik dobro gnojilo kakor eksploziv. Ko je bila torej zgrajena tovarna v vojni za črpanje dušika iz zraka, naravno nastaja vprašanje, ali ne moremo vsega ogromnega strojništva tovarne porabiti za izdelavo gnojil v mirnem času. Odboru bi bila dana polna moč radi izdelave gnojila, da se tudi zabrani vsak trust ali monopol, ki bi kontroliral cene za konzumente. Odbor bi imel nalogo proizvajati dovršeno umetno gnojilo in ga prodajati naravnost farmerjem, ali če bi ga prodal drugim razpečevalcem, bi moral določiti, po kakih cenah se lahko razpečeva na drobno. Za tako vladno korporacijo, ki bi bila nestrankarska bi ne bilo potrebno, da bi delala dobiček z gnojilom. Pri tem lahko primerjamo, kako bi Ford izrabljal tako podjetje. Izdeloval bi lahko gnojila kot bi se njemu zljubilo in tako tudi postavljaj cene. Res je krožila govorica, da bi Ford za polovico znižal ceno gnojila, ampak on v resnici ni ničesar garantiral. Obratno pač je bilo rečeno, da bo imel zagotovljen osem odstotni dobiček.

Umetni gnoj postaja od leta do leta bolj potreben. Uporaba umetnega gnojja po vzhodnih in južnih poljedelskih okrožjih ni samo zaželjena, ampak tudi absolutno potrebna. Vprašanje po umetnem gnoju raste od leta do leta kar skokoma. Tega vprašanja torej ni mogoče prezreti. Konzumenti po mestih in povsod drugod so ravno tako zainteresirani v poceni umetni gnoj kakor kmetje kot pridelovalci.

Senatna predloga št. 3420 podvzema nov korak za razvoj vodne gonilne sile. V nji je postavka, ki zahteva dodatne jezove na gornjem teku reke Tennessee, ki bi vsebovali velike količine vode v slučaju poplave, bi zaglali spodnje jezove z vodo v slučaju suše ali pa ravnokatno regulirali vodni odtok v slučaju poplave. Reka Tennessee je dotok Missisipijski kakor reka Ohio. Že več kot sto let je kongres določal vsote za varovanje pokrajine v spodnjem toku teh rek v slučaju poplave. Naprave, ki jih določa senatna predloga št. 3420 pa bi z ogromnimi rezervirji prihranile davkoplačevalcem velike stroške, drugič pa scenile gonilno silo, ki bi jo proizvajal Muscle Shoals. Takih izboljšav bi ne bilo, če bi sprejeli Fordov ponudek.

Morda najmanjše koristi od tega načrta ima vprašanje plovbe, pa vendar bo lahko v bodočnosti doli na Tennesseeja za plovbo zelo velike važnosti. Plovbo na Tennesseeju je najlože sceniti in pospešiti samo če se spopolnijo jezovi za razvijanje gonilne sile. Greh bi bil, da bi izvršili velike naprave na reki, pri tem pa ne preskrbeli, da je reka dobra za plovbo. Konstrukcija jeza št. 2 bo napravila reko Tennessee za vedno primerno plovbi, od tega jeza pa do jeza št. 3, kakih 14 milj dalje gori po reki. Od jeza št. 3 bo reka zopet primerna za plovbo 65 milj dalje.

V človeški zgodovini je ni tako mogoče stvari, da bi se lahko primerjala z razvojem gonilne sile v Muscle Shoalsu. Če bi to darovali kakemu posamezniku ali korporaciji bi bil izvršen največji dar v zgodovini, kar človeško pleme pozna darove. Odlotci se moramo torej, ali smo za oddajo tega ogromnega bogastva posamezniku ali ga nameravamo obratovati sami v korist vsega ljudstva. Brez dvoma, če bi prišlo do glasovanja, za katero stran naj se odločimo, ako dobro premotrimo, moramo reči, da so za ljudstvo.

(Konec prihodnjic.)

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO. PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskrbite in se pripravite, da je doma pri vas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne izdelavne dame primeren posust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Cummins spletkar in reakcijonar.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Mehški strokovni unijaši nameravajo opozoriti angleško in drugo evropsko gibanje strokovnih unij na krivico, ki jo je storil ministrski predsednik MacDonald mehški vladi s tem, da ni maral odpoklicati angleškega poslanika Cummins ter mu odvzeti vodstva angleške legacije v mehškem glavnem mestu.

Po njihovem prepričanju je Cummins spletkar in reakcijonar, ki si je prizadeval preprečiti angleško priznanje mehške republike ter predložil MacDonaldu položaj v Mehiki v napačni luči. Po mednarodnem običaju je zahtevi te ali one vlade, naj bo ta ali oni zastopnik druge dežele odpoklican, nemudoma ustreženo. Ko pa je Obregon naprosil MacDonalda, naj odpokliče Cummins, ni maral angleški ministri predsednik ničesar slišati o tem. Anglija ni imela diplomatskih zvez z Mehiko, odkar je bila l. 1911. strmoglavljena vlada Porfirija Diaz, in Cummins ni imel diplomatske imunitete. Toda kljub temu se je zabarikadiral na angleškem poslaništvu, in Obregon ga je hotel izgnati iz dežele. Naposled se je dal MacDonald pregovoriti, da je naročil Cummins, naj zapusti Mehiko.

Mehškemu delavstvu nikakor ne gre v glavo, kako to, da mora delavski kabinet na Anglijo kloniti volji angleških zadnjakov v vnanjem ministertu započeti nesmiselno preprijanje z edino liberalno vlado na padni polobli v istem momentu ko se pogaja z Rusijo in poziva svet k spravi in pobotanju, za čem pride na konvenciji meške delavske federacije v Janzu na dnevni red in bo predložil na potem amsterdamski internacionalni strokovnih unij.

Delavec brez delavskega častja je kakor vojak brez pulje

CUNARD
Augustovani, potujejo v staro svetovno vojsko za dobro, ki ne presega le dni, so dovoljeni vrtni se v Zdravništvu drilave na glade na kvote.

V JUGOSLAVIJO
v 8½ dnevi, vsako sredo s tremi dnevi presajni parniki

BERENGARIA MAURETANIA AQUITANIA (preko Cherbourga)

AKO ste se namenili dobiti sem va sorodnike in Jugoslavije, se potrudite za potovanje takoj. Naš urad v Zagrebu vije jim bo šli v pomoč pri nastavitvi potniškega reda. Vsi potniki tretjeza razreda se vsopje v prvih kabinah.

Manuštriljiva distoat v hrani. Za podrobnejše obrnite se na lokalno agente ali

CUNARD LINE
140 N. Dearborn Street, Chicago, Ill.

BLAGODEJNA MOČ HRANJENJA

Ustvarja zaupanje, neodvisnost in priliko. Mnoga velika bogastva so imela svoj začetek v skromnosti. MILJONE LJUDI HRANI — RAVNO ZA TA CILJ. Zavzemite se tudi vi tako delati in zadovoljni boste z uspehom.

KASPAR STATE BANK
1900 Blue Island Av., vogal 19. ceste. CHICAGO ILLINOIS

Naš INOZEMSKI ODDELEK vam vedno najboljše postreže pri pošiljanju denarja, s prevoznimi parobradskimi listki za in iz Evrope, izdeluje razne zaprisežene izjave in druge potrebne listine.

KNJIGE
Književne Matice S.N.P.J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških franciskanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Zele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred \$1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.00 s poštnino vred.

Zajedanci. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenezije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge narurne zakone in pokaže, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse zadnje štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema

Književna Matica
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

JOSIP STRITAR: SODNIKOVI.

(Dalje.)

Svoje trebušnosti ni nikakor prikrival, še kako ponašal se je z njo. Oblastno, široko razkoračeno je stopal, glavo nazaj, in z rokama je veslal po zraku. Njegova zgornja obleka, suknja se komaj sme reči, bila je za gospoda nekoliko prekratka, za kmeta predolga; toda kratke hlače, visoke škornje; pokrivalo, skratka: vse drugo na njem je bilo čisto kmečko. Tudi hoja njegova, vedenje, govorjenje ni bilo nikakor gosposko. Sploh se mora reči, da je bil videti zadovoljen s svojim stanom, da se ni siloma delal za gospoda. Na mazinu deane roke je imel, kar tudi ni gosposko, debel srebrn prstan, dasi bi bil morebiti lahko imel zlatega. Prevelika skromnost ni bilo videti, da bi bila njegova poglavita čednost: hoja, pogled, vse držanje in vedenje njegovo je glasno in jasno govorilo: Jaz sem jaz, Andrej Sodnik.

Poslednji med njimi mu ni bil nikakor podobni: dolg, suh človek, v dve gube se je držal, kakor bi se bal, da bi se ob prečnik ne zadel; mesa je imel kakor pravi angleški konj na vsem životu samo toliko, da mu je za silo kosti skupaj držalo. Prostorno sobo je premeril s tremi kotaki, vendar se ne more reči, da je bila njegova hoja ponosna. Velika pleša na temenu, zadaj nekoliko las nedoločne umazane barve, dolg ključkast nos, da se mu je skoraj brade dotikal, široka usta, ki so se vedno nekako neprijetno osladno režala: vse to skupaj se ne strinja v moško lepoto. Pa še nekaj. Pravi izkušeni poznavatelj in soditelj ženske lepote trdijo, da to ženske nikakor ne kazi, ako malo, prav malo "križem gleda", da ji celo daje ne vem kaj čudovito mikavnega. Saj tudi česen — ne bodi grdo reči — ni posebno imeniten, sam ob sebi je grozovita jed; vendar nekoliko, prav malo, "za eno misel" tega plebejskega sadoža je nekaterim jedilom prava zabela, tudi na gosposkih mizah. Križem je gledal človek, katerega opisujemo, ali nekoliko preveč, da bi ga bila lepšala ta napaka. Še prav neprijeten je bil človeku, ki je z njim govoril, njegov pogled, ker se ni nikoli prav vedelo, kam gleda. Vse skupaj: kdor ga je prvič zagledal, zdel se mu je kak mešetar, zakotni pisar ali eplo potepuh; ta človek je utegnil v svojem življenju že vse biti, morda celo — za silo — pošten.

"Bog sam vedi, kaj ima Sodnik s tem Nosanom, da ga vedno vodi s sabo? Meni je ta človek zopern," reče Jernej svojemu tovarišu, ko so bili moške odšli v sobo. Dasi so bile duri odprte, ni mu bilo treba tiho govoriti, tako glasni so bili novi gosti.

"Jaz se pa ne čudim," mu odgovori Martin; "ta človek ti je za vsako rabo; neumen ni, še prav prebrisan je in prekanjen. Sodnik že ve, zakaj ga ima; tudi za nozea, kadar se mu ljubi; to človeče vse voljno trpi, tudi palice, če je treba. Sodnik je nagle jeze, nad njim se lahko znosi, ako nima ravno drugega pri sebi. Dobro življenje ima ta nepridiprav, Sodnik ni akopih rok."

"Saj sem vedel, da ne bo brez tega; še mečejo" moške, Nosan pa preži. Tega pa vendar ne, da bi ga pustili z njimi igrati."

"Za kaj bo pa sirota igralo? Ti moške ne igrajo za mačeje solze."

"Koren ne vidi rad, da se pri njem igra, ali kaj hoče? S takimi možmi vendar ni, da bi se sprl."

Moža sta bila s svojo pijačo že skoraj pri kraju; vsak je en polir, pa bi bila odšla v božjem strahu, ko bi ne bil vstopil mlad človek, z blicem v roki, ki ga nasloni v kot.

"Glejte, glejte!" pozdravi ga Jernej, "Brezzarjev Anton; redka prikazen; odkod pa, odkod?"

"Iz mesta," odgovori Anton ter prisede k njima. "Nekaj pšenice sem bil peljal v mesto; koblice se mi je malo pohabila na nogi, pa sem moral ustaviti."

"Pa en polir ti tudi ne bo škodil; saj si ga redkokdaj privoščiš, dasi ti ni tako aile. Pij, Anton!"

"To bo premalo za oba," ugovarja Brezar, vendar vino pokuša, da bi ne žalil moža. Potem mu natoči svojega, ki mu ga je bila deklica prinesla.

"Dobra kupčija!" vpraša Martin čez mizo.

"Bo že, bo že." Rekši natoči tudi njemu.

"Ne bom se ga branil, veš, Anton; saj te ne boli, če plačaš en polček ali dva. Ko bi bili mi tako, saj bi ga tudi. Kaj tebe skrbi? Lepo domačijco si si ustvaril, brata izplačal, mati pa ti tudi ni na potu."

"Ko bi ne imel matere, ne vem, kako bi bilo."

"Prav praviš, dobra gospodinja; kaj bi ti sto? Ali vendar veš, Anton, ker smo ravno moške skupaj in dobre volje; mlajše gospodinjje ti bo treba v hišo."

Lahna rdečica oblije mladega Brezarja pri teh besedah; kdor ga je videl, moral je reči, da je zal mladenič. V zadregi iztoči vse vino svojima tovarišema in pokliče drugega; potem reče, da bi kaj govoril:

"Rad bi vedel, katera bi me hotela."

"To je pa zopet tako neka beseda, da ni ne v peto ne v šest," modruje Jernej, ki je hotel pomagati svojemu tovarišu. "Jaz bi pa rad vedel, katera bi se branila takega moža; raca na vodi!"

"Jaz bi pa vendar tudi vsake ne hotel."

"Moška beseda! Menim, da ne; ti lahko izbiraš."

"Kaj pomaga izbirati? Ko bi jo izbral, ko bi me tudi ona hotela, ako pa oče ne!"

"Kako da ne! Vesel mora biti vsak takega zeta, takega gospodarja; kar počneš, vse se ti posreči; premoženje ti rase in vzhaja kakor kvas na peči. Eden gori, drugi doli, tako je na svetu."

"Jezik za zobmi, kdo te kaj vpraša? ti zga-ga suhorebra, kljukasta!" začuje se v tem trenutku iz stranske sobe. Te besede so bile govorenje s arditim, čudno hrepečim glasom.

Družbica v prvi sobi je bila umolknila. Čez nekaj časa izpregovori Jernej potihoma:

"Sodnik je videti slabe volje nocoj; gotovo zopet izgublja, in to ni nikomur prijetno, tudi Sodniku ne, četudi je še vajen izgube; zdaj pa vse leti nad ubogega Nosana, kakor da bi bil on kriv."

"Zakaj ga pa ima?" pristavi Martin.

Brezar je molče gledal v kozarec, ki ga je hitro vrtil med rokama. Čez nekaj časa pride Sodnik ves razjarjen. Jezno odpre vrata ter zakriči v vežo: "Kaj to? Žive duše ni; vina goril Strela!"

Ko nazaj grede zagleda Brezarja za mizo, obstoji ter se zadere nad njim:

"Kaj pa ti tukaj, potepuh?"

Brezarju šine kri v obraz, pri tej priči vstane ter ga gleda; prsi so mu nemirne plale; vidno se je boril sam s sabo; slednjic mu mirno in dostojno odgovori:

"Jaz nisem potepuh; za svoje denarje smem piti kakor drugi za svoje."

"Kaj je to: kakor drugi za svoje? Mi smo možje, ti si berač. Jaz sem Andrej Sodnik, da boš vedel, strela! Če nocoj vse zapravim, komu to kaj mar, strela! Ali to ti pa pravim, dobro si zapomni: naj te še kdaj vidim, da govoriš z mojim dekletom, kosti ti zdrobim, zmelnem te kakor solni prah. Dobro si zapomni, kar sem dejal, strela!"

(Dalje prihodnjic.)